"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Subscription per year $4.00

Telephone: 51 465

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"

ґазета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня міститься в Укр. Роб. Домі, на розі вулиць Прічард і Мекґреґор, у Вінніпеґу, Ман.

Передплата на рік $4.00

Адреса:
UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada.

РЕКРУТАЦІЙНА КАМПАНІЯ ПАРТІЇ ПРОДОВЖЕНА ДО 15. ЧЕРВНЯ.

Центральний Комітет Комуністичної Партії Канади проголосив був цілий місяць травень — рекрутаційним місяцем нового членства до Компартії. Спеціяльною телеґрамою до нашої редакції Український Головний Аґітпропком повідомляє, що Ц.К. Компартії цю кампанію продовжив до 15. червня.

Кампанія за збільшенням членства Компартії тісно звязана з допомогою партійному орґанові — "Воркерові" у формі приєднування йому нових передплатників та пресфонду.

Одну тисячу нових членів для Компартії Канади й одну тисячу доларів передплати й пресфонду для "Воркера" — це клич Українського Головного Аґітпропкому до української частини партійного членства. Цей клич при щирій й дружній праці членства можна виконати до 15. червня. Треба лише взятися до праці. Працювати в тому напрямі повинно не лише членство Компартії, але свідоме робітництво взагалі. Є багато робітників, що симпатизують з Комуністичною Партією, з її програмою, з тактикою боротьби, але далі симпатії не йдуть. Є й члени партії, яких діяльність ограничується плаченням вкладок та нереґулярним вчащанням на мітінґи. А є одиниці чи певна частина членства, що працюють понад сили, щоб зміцнити партію та поширити її друковане слово. Однак як перші, так і другі — люблять себе називати комуністами, коли треті не мають часу над цим думати. Комуністом не є той, що симпатизує з Компартією, як і не є ним той член, що лише виповняє свої членські вкладки, а позатим нічого більше для партії не робить. Комуністом є той, що студіює й розуміє всі завдання Комуністичної Партії та завзято працює для добра партії й працюючої кляси.

Тепер провадиться кампанія за побільшенням членства Комуністичної Партії Канади та за зміцненням й поширенням партійного орґану. В цій кампанії кожний член партії та симпатик повинен доказати, що йому дійсно лежить на серці добро партії й цілої робітничої кляси, якої Компартія є передовою революційною стежою. Доказати це можна й треба активною працею в рекрутаційній кампанії, що її продовжується до 15. червня.

Не відкладаючи цієї справи на завтра — ми, всі українські члени Комуністичної Партії Канади, дружно візьмімся за виконання свого обовязку, піднесім клич Українського Головного Аґітпропкому — 1,000 нових членів для Компартії Канади та $1,000 передплати й пресового фонду для "Воркера"! Виконаймо цей клич до 15. червня! Берімся таки зараз до праці — памятаючи, що працюємо ми для добра цілої робітничої кляси й для самих себе.

МАСОВА РОБІТНИЧА ҐАЗЕТА "КОПІЙКА".

В другій половині квітня відбулася в Москві нарада редакторів центральних і провінціональних радянських ґазет. Обговоривши ріжні справи радянського будівництва та ролю й завдання ґазет в нему, нарада прийшла до заключення, що для працюючих мас потрібна масова дешева ґазета. До міста приходить багато робітників із села, щоб заробити грошей для поправлення свого господарства. Їм потрібна дешева популярна ґазета, яка їх може освідомити, щоб вони, повернувши до села, понесли з собою цю свідомість.

Опублікувавши цю справу, нарада постановила орґанізувати в кількох найбільших промислових центрах масові робітничі ґазети типу "Копійка". Щоб за 1. копійку — пів цента на американські гроші — робітник міг купити ґазету та прочитати, що діється в світі та довкола него.

Ґазета, друковане слово, популярно написане — це могутній орґанізаційний, освідомляючий і виховуючий засіб. А в руках працюючих він має подвійну силу. Тому то ріжні темні сили його виклинають, бояться, душать. Тим більше працюючі повинні будувати, зміцнювати та поширювати свої робітничо-фармерські ґазети.

ПАПА РИМСЬКИЙ ВИКЛИНАЄ КНИЖКИ Й КІНО-ФІЛЬМИ.

Як бачимо, то сучасні заступники Христа на землі, як це вони самі себе називають, не моляться за ворогів своїх, а виклинають їх.

Телеґрами з Риму доносять, що поки Муссоліні душить кожний прояв поступового руху в Італії, папа римський видав "дуже гострий" наказ своїм епископам по цілому світі, щоб вони повели завзяту кампанію проти книжок і кіно-фільмів, які підбурюють полові почування. Папа закликає, чи таки наказує епископам повести безпощадну війну особливо з тими науковими книжками, які гарно, популярно видаються, а тому й дуже розповсюднюються. Є це дуже "небезпечні" книжки, бо вони апелюють до людей і своїм зовнішнім виглядом і внутрішнім змістом.

Бідний папа! Як він завидує своїм попередникам з середновічної доби. Тамті мали силу й змогу боротися, мали відповідні засоби боротьби. Вони "лій топили" з тих, що писали наукові книжки та ширили науку. А теперішній папа може тільки виклинати. Може виклинати він, його епископи, але цим великого розвитку науки не спинять. Викляв папа римський твори Анатоля Франса, але вони тимбільше поширилися. Викляла царська церква Льва Толстого, але цим ще більше його спопуляризувала. Як тільки стане відомим публиці, які книжки, драми та фільми викляв папа, то вдячні йому будуть за це автори й видавці. Бо кращої реклями їм не треба. Кажуть, що ніколи ще на американському континенті не читали так Американці книжки Дарвіна про еволюцію, як підчас "малпячої росправи" в Дейтоні минулого року.

Ні, таки поганий засіб боротьби "з крамолою" мають тепер отці духовні. Заборонить єгомосць парафіянам читати якусь "грішну" книжку чи ґазету й кортить тоді парафіянина почитати те, що йому єгомосць заборонив. Кортить, бо по біблійному ще від самого створення світу чоловіка тягне до забороненого овочу.

Тягне. Погягне вірних папі римському й до заборонених книжок. Потягне до книжок і до кіно-фільм. Бо такі основи "фундаменталізму".

ҐЕОҐРАФІЯ КИТАЮ.

В останіх роках, а особливо тепер, преса цілого світа подає кожного дня новини з Китаю. Очі цілого світа звернені тепер на Китай. В Китаю від кількох літ війна, а в останньому часі розгорілася там справжня революція. В Китай посилають сильні европейські держави свої війська, воєнні кораблі, літаки, гармати. По цілому світі свідоме робітництво протестує проти вмішування капіталістичних держав в китайську революцію і видвигає грімкий клич: "Руки геть від Китаю!"

Свідомій людині не можна не цікавитись подіями в Китаю, де можливо, рішається доля не лиш великого китайського народу, але й инших поневолених народів поза границями Китаю.

МАПА БІЛЬШОЇ ЧАСТИНИ КИТАЮ.

Замітки: На кожній мапі вгорі є північ, в долині полудне, з правого боку схід, з лівого захід. На повищій мапі ґрубими, найбільш чорними лініями зазначені границі провінцій. Тонкі лінії, що на них є рисочки — це всі залізничі дороги. Вгорі стовпчиками зазначений великий китайський мур. Все що біле — це суша, все сіре (з дрібними рисочками) — це море. Головніші міста написані більшими буквами.

Ґеоґрафічні відомости.

На великанських просторах східної Азії простяглась велика країна Китай (по англійськи Чайна). Займає Китай простір поверх 11 міліонів квадратових миль, значить більше на один міліон миль, як ціла Европа. Населення має Китай близько 500 міліонів, значить четвертину людського роду цілого світа.

Китай — це гористий край, тільки над Тихим океаном, від міста Пекіну до Шангаю і над великою рікою Янце, тягнуться долини. Майже по всіх склонах гір розводять Китайці чай, а на вище згаданій низині, живе незвичайно густо 150 міліонів людей. Кожний шматок землі використаний під управу так, що бідні люде живуть в лодках (човнах), на тратвах і творять як-би плаваючі села. Там вони родяться і умирають. Але землю використовують не бідні люде, лиш пани-капіталісти, а бідні в них служать.

Найдовшою рокію в Китаю є Янце (Синя ріка), що тягнеться 5 тисяч 300 миль, з того 3 тисячі миль від устя вона на стільки глибока і широка, що їздять нею навіть більші кораблі. Це й спричинилося до великого зросту міста і порту Шангай, що став головним осередком торговлі.

Китай багатий на плоди. Головні плоди полудневого Китаю є риж, бавовна і цукрова тростина, що з неї виробляють цукор. В північному Китаю сіють багато пшениці, а на склонах гір росте чай.

Китайська культура найстарша. Китайці швидче від Европейців винайшли папір, компас (такий прилад, що вказує північ, полудне, схід і захід), чорнило, друкарську штуку, дзвони, ланцюхові мости (мости звисаючі над великими ріками або пропастями), сикавки, ґазове освітлення, стрільний порох. В ріжних галузях індустрії Европейці не можуть їх навіть наслідувати. Найважніші плоди китайської індустрії такі: шовкові товари, вовняні, бавовняні, прекрасна порцеляна, різьба в дереві і слоневій кости, вироби з соломи, папір, вироби зі шкла, туш і т. д.

Не зашкодить згадати й те, що Китай має найстаршу в світі пресу. Одна ґазета, що звалась "Кін-Бао" виходила тисячу пятьсот дванадцять літ і перестала виходити тільки в 1915 році.

Перед двома тисячами літ, Китайці збудували на півночі (гляди на мапу) довжезний мур, знаний в цілому світі під назвою "великий китайський мур". З долини на гору, з гори в долину полями, камяними ребрами і пісковими пустелями, велитенською гадюкою вється той мур — диво світа.

Подекуди він ґранітний, подекуди просто з глини і землі, виложуваний цеглою та камяними плитами, з чотирокутніми вежами, тягнеться він більше як 4 тисячі 600 миль від Жовтого моря в пустелю Східнього Туркестану. Високий мур на пять і шість метрів і такий-же широкий. Стоїть він і по нинішній день на сході міцний, на заході здебільшого в руїнах, як свідок всіх подій, що відбувалися на протязі двох тисяч літ.

Загально принятим в світі є поняття, що Китайці збудували цей мур з півночі для оборони перед нападом Монґолів і щоби відгородити себе від світа. Але по правді це помилкове твердження. З давен-давна Китай вів торговлю з східними народами, і був час, коли став він складовою частиною колись могутньої монґольської імперії, що охвачувала на протязі 150 років простір від сьогодняшнього Владивостоку, Шангаю до Смирни, Білорусі, Новгородських земель і українського Підкарпаття. Тому китайський мур служив швидче для забезпечення шляхів сполучення з країнами середньої Азії.

При кінці слід згадати ще, що Китай граничить з півночі (коли рахувати й Монґолію) і заходу з Радянським Союзом, з полудня з Індіями, а зі сходу з Тихим океаном.

ТРЕТІЙ ЛИСТ СТ. ЛАНЦУЦЬКОГО З МОКОТОВСЬКОЇ ТЮРМИ.

(Докінчення.)

Щораз більше стає масових процесів за приналежність до Компарті; недавно скінчився процес 150 Українців у Володимирі Волинськім, на якому 9-ох засуджено на досмертну тюрму, багатьох по 15, по 10, 8 і 6 літ, а найлекший засуд на 4 роки тюрми. В Луцьку відбувся процес 100, а в багатьох инших містах українських і білоруських приготовляють буржуазні польські суди дальші масові процеси. На Білорусі уряд польський переводить дике нищення всякого незалежнього руху. Сьогодня Білорусь виглядає під владою Пілсудського і пепеесівця Морачевського немов один великий воєнний табор. По селах вганяють карні експедиції, шаліють ревізії, арешти й наглі суди, биття й катування -- оце хліб насущний білоруського селянина. Недавно фашістський уряд Пілсудського арештував білоруських послів, позакривав майже всі культурно-освітні інституції, кооперативи, банки, школи і т. ин. В часах найбільшої царської реакції не було чогось подібного. Ви, товариші, читаючи ці рядки, може будете хитати головами й скажете: — ей, це вже хіба пересада! А що-ж скажете на те, що в Тернополі українського селянина М. Білого засуджено за знайдення в нього комуністичних брошур на кару смерти?! А що скажете про те, що вбитий Українцями куратор Собінський закрив в короткім часі 2,000 українських шкіл? Товариші! Сьогоднішня Польща то одна велика, жахлива каторга, супроти якої колишній кровавий царський уряд виглядає сьогодня недосяжним ідеалом. І уявіть собі, товариші, що пепеесівці Недзялковські й Діяманд на засіданні II. Інтернаціоналу, коли ухвалювано протест проти білого терору в ріжних фашістських країнах, до яких один Анґлієць зачислив і Польщу — згадані два польські "соціялісти" запротестували проти цього, доказуючи, що Польща не є країною фашізму, ані країною білого терору, що в Польщі "уряд не є ані реакційний, ані демократичний". Але який-же він є?! Як низько впали ці соціял-зрадники! Чи-ж не є вони найвірнішими льокаями польської буржуазії і її фашістського уряду?! Де і коли буржуазія мала вірніших собак на ланцюху від цих нужденників, які маскують себе червоним прапором? Але марні їх з'усилля. Пролетаріят зачинає протирати очі і пізнавати в них льокаїв буржуазії, поволи відвертається від них і переходить під прапор клясової боротьби й революції. А тим прапором є тільки прапор комунізму. Вже певні ознаки свідчать про те, що химерні надії його розвіялись (наприклад: вибори до каси хорих у Варшаві, в Прушкові, вибори до міської ради, величезні демонстрації на Білорусі і т. д.), — Але завдання перед нами ще дуже тяжкі. Ворог ще сильний, та не менше сильний є й дух революції робітничої кляси, не менше сильними є й лави геройських робітників і селян, що будяться й готуються до боротьби. Праця наша є доказом, що клич: Пролетарі усіх країн єднайтесь! — жиє в умах величезних мас робітників, що помимо затій нікчемної соціял-каналії й соціял-зради — міжнародня солідарність є живим фактом. Міжнародня солідарність, революційний дух, ленінська ідеольоґія й тактика — ось запорука нашої перемоги.

З комуністичним поздоровлення, за Мокотовську Комуну,

Станіслав Ланцуцький.

НА ЗАВОДАХ КРУПА В НІМЕЧЧИНІ.

Заводи Крупа в Німеччині в місті Есені вславлені на цілий світ своїм виробленням найбільших в світі гармат підчас світової війни. Велике півміліонове місто Есен. Майже пололовина його площі належить до Крупа, властителя цего велитенського заводу.

Перед війною цей завод Крупа виробляв 90 процент мирної продукції. Головна галузь виробництва — відливарня, де виробляли литу крицю (сталь). Тільки 10 процент цієї продукції йшло на воєнні потреби. А за час війни цілий завод виробляв тільки воєнну продукцію.

Перед війною в тому заводі працювало 42,000 робітників, а в липні 1918 року, працювало 115,000, а перед самим закінченням війни працювало — 140,000. Підчас окупації Руру Французами в 1923 році працювало 53,000, а тепер працює заледво 20,000.

Тепер заводи Крупа виробляють переважно крицеві бльоки, великої сили котли, льокомотиви, залізничі ваґони, колеса та инший залізничий матеріял, як також сільсько-господарські машини. Спеціяльністю виробництва є криця, яка не ржавіє та така, що не боїться соляного квасу.

Занепад по цехах.

Занепад продукції найяскравіще видно в теперішньому льокомотивному відділі. Це найбільша в Европі майстерня з цехами-залями на 74,000 квадратових метрів, що її збудували 1917 року, як гарматний завод, чи-то так звану, "Ґінденбурґову майстерню". Тепер тут виробляють льокомотиви, тендери та ваґони. Щось із 10 підвідділів тягнуться на 300 метрів завдовшки. 5—6 підвідділів лежать, як мерці, у святковій тиші. Тільки в 2—3 видно робітників. У грудні 1919 року з цих цехів вийшов перший льокомотив, з 10-ма ваґонами, ще 1921 року тут працювали щось із 7,500 робітників і виробляли 400 льокомотивів на рік (1.1|3 льокомотиви на день!) Тут можна було одночасно будувати 35 льокомотивів, а тепер у цілій велитенській салі працює ледве 150 робітників! Отже, всю щорічну потребу в льокомотивах можна задовольнити на 20-ох німецьких льокомотивних заводах протягом однісінького дня! 36 великих варстатів — до 54-ох метрів завдовшки — що стояли тут підчас війни, довелось знищити. Тепер найдовший з них має тільки 20 метрів завдовшки.

У колишньому токарному цехові після війни почали виробляти сільсько - господарське знаряддя. Цілий ліс пасів сполучає вали на стелі з безліччю свердлових машин. Але це — прикрий ліс: майже ніодно з його дерев, чи-то пак пасів, не рухається. Більшість машин пустує. Інжинер сумно згадує про великі радянські замовлення на сільсько-господарські машини, коли випускали щось із 400 машин на день, а тепер застій.

Поліпшення продукції коштом робітників.

Умови праці в заводах Крупа дуже тяжкі. Взагалі, дирекція брутально ставиться до умов праці робітників, зокрема у відділі сільсько-господарських машин та в фарбярні. Стоїть робітник та спускає машину в червону фарбу і протягом щось із 10 хвилин тримає руки майже до половини у цій фарбі. А дирекція ніяких ґумових рукавиць не дає. Звичайні-ж рукавиці дуже заважають підчас відрядної роботи. А час — гроші...

Робочий день треває 10 годин. Ті, що працюють коло вогню, мають ще 2 години підготовчої праці, за які не платять. (Соціял - демократичний представник фабзавкому заявив, що фабричні комітети є проти оплати додаткових годин, ніби-то через те, що це... "утрудняло-б аґітацію за зменшення робочого дня", (коли всі дізнаються, що в Крупа працюють 12 годин)... Отже, не оплачуючи 11-ту та 12-ту годину, перетворюють 12-годинний день на 10-годинний. Справді, яке соціял-демократичне штукарство!...

Заробітня платня менша, ніж деинде. З 20,000 робітників, кілька тисяч належить до старого покоління відданих виробництву, "спокійних" елементів, прикутих до заводських обєднань, до заводської кооперації та до заводського житла, (фірма має 10,500 кватир у 13 селищах). Закуті вони також сильним християнсько-католицьким впливом. У фабзавкомі на 30 членів є 10 представників "християнських" профспілок та 4 — від "Гірш-Думкерівських" (близькі до "демократичної" партії). З 16 представників вільних профспілок є 7 соціял-демократів, 6 комуністів та 3 колишніх комуністи. Цікаво, що між соціял-демократами та християнськими членами фабзавкому йде щільне співробітництво.

Запитавши про відсоток професійно-орґанізованих робітників, я помітив, як соціял-демократичний член фабзавкому повернувся до "християнського" та приклав пальця до рота. Мовляв, мовчи! Справа в тім, що вони ховаються з цими цифрами, щоб дирекція, бува, не дізналася та не використала їх собі на користь...

Великий вплив недавнього з'їзду німецької компартії, що відбувся саме в Есені, багато вплинув на фабзавком крупових підприємств. І, можна сподіватися, що там відбудуться чималі зміни в напрямі поліпшання його діячів. Уже розпочато серйозну роботу серед християнських та соціял-демократичних робітників.

І дарма, що все місто Есен та всі Крупові заводи разом з їхньою продукцією й далі підупадають, а вплив компартії ввесь час збільшується. Повільно, але певно.

Віллі Лев.

Есен — Берлін.

ПРИЗНАЧЕННЯ НА ПОСАДИ ПІЛСУДЧИКІВ.

На нового воєводу Тарнополя призначено полковника Васневського, колишнього леґіонера та палкого прихильника Пілсудського. Пости всіх повітових начальників тарнопільського воєвідства також будуть заміщені офіцерами. Взагалі останнім часом перекидають офіцерів до тарнопільського воєвідства, що, як відомо, суміжне з радянським Поділлям. Польська преса не приховує, що ці заходи викликано войовничими плянами Пілсудського що до Радянської України.

ТРУСИ Й АРЕШТИ В СТАНИСЛАВОВІ.

Станиславівська поліція перевела цими днями труси й арешти серед тамошніх Українців. Шукали за комуністичною партією Західної України. Покищо відомо є, що арештовано слідуючих осіб: Соколика, Палучу, Шкла і Геллера. Про вислід дальшої акції поліції — відомостей покищо нема.